

Alphen tijdens de Eerste Wereldoorlog (1914-1918)

De Eerste Wereldoorlog is al ruim 100 jaar geleden. Er is maar weinig over terug te vinden in de boeken over de historie van onze streek. Om toch een beeld te krijgen van wat zich hier afspeelde in die tijd proberen wij wat dingen bij elkaar te zetten.

In onze verzameling hebben we verschillende foto's van militairen uit die tijd. Nederland bleef neutraal, maar in verband met de oorlogsdreiging werden de militairen wel gemobiliseerd. Een groot deel van de mannelijke bevolking ging naar kazernes en andere plaatsen waar ze werden ingekwartierd. Deze plaatsen waren in ieder geval niet in hun eigen provincie, om te voorkomen dat men teveel op de thuissituatie gericht zou zijn. De bezigheden waren nauwelijks meer dan wachtlopen, poetsen en rats, kuchen en bonen eten. De soldaten bleven jarenlang gemobiliseerd, soms werden ze overgeplaatst. We hebben uit die tijd een aantal foto's van Alphenaren in uniform en groepen militairen bij kazernes. Vaak is dan een persoon met een kruisje op de foto aangegeven.

Ook België was neutraal aan het begin van deze oorlog. Maar desondanks viel Duitsland op 4 augustus 1914 België binnen voor een veldtocht naar Frankrijk. Toen begin oktober Antwerpen viel, vluchtten naar schatting 40.000 soldaten

en 1 miljoen burgers naar Nederland omdat in die strijd brand werd gesticht en vele doden vielen.

De burgervluchtelingen werd het eerst opgevangen in Limburg, Brabant en Zeeland. Ze kwamen te voet en met karren en kwamen maar moeilijk vooruit met alles wat ze mee konden nemen. Vanwege het grote aantal werden ze ook door andere provincies opgenomen. De opvang werd niet door de regering geregeld, maar werd zoveel mogelijk aan particulieren overgelaten. Heel veel Nederlanders wilden graag een steentje bijdragen aan deze hulpactie. Veel Nederlanders waren boos over de Duitse inval van België, waardoor het medeleven naar de zuiderburen toe groot was.

Enkele weken geleden kregen we van een bezoeker van ons documentatiecentrum een aantal brieven die in deze tijd zijn geschreven.

Daarin is te lezen dat er in

Alphen Belgische vluchtelingen waren bij de families Cobus van Rossum en Piet van Rossum.

In oktober was het geweld in België voorbij en keerden de meeste vluchtelingen weer terug. Er werden ook speciale kampen gebouwd, zoals bijvoorbeeld op het heideterrein tussen Uden en Zeeland. Daar verbleven wel 10.000 Belgen, het dubbele van het aantal inwoners van de gemeente Uden zelf! 135.000 Belgen bleven in Nederland tot aan het einde van de Eerste Wereldoorlog.

V.l.n.r. achter: Gerrit van Dijk en Hein Savelkouls, voor: Gerrit Smits en Hendrik de Leeuw.

Vasten.... wat was dat ook al weer?

We komen al in de buurt van Pasen, maar met de Goede Week in het vooruitzicht is het misschien wel aardig om nog eens terug te kijken wat er vroeger in de Vastentijd allemaal niet mocht. We vonden daar o.a. de volgende publicatie over:

VASTEN- en ONTHOUDINGSWET voor het Bisdom 's-HERTOGENBOSCH

(DEZELFDE ALS VOOR GEHEEL NEDERLAND).

DISPENSATIES 1933 1937.

I. VASTENDAGEN zijn:

1. *Alle dagen van de veertigdaagsche Vasten, uitgezonderd de Zondagen en Paasch-Zaterdag na 12 uur 's middags.*

II. ONTHOUDINGS-DAGEN zijn:

1. In de veertigdaagsche Vasten: *Aschwoensdag, alle Vrijdagen, Quatertemper-Woensdag en -Zaterdag in de eerste volle week en Paasch-Zaterdag tot 12 uur 's middags.* Op de overige Zaterdag, behalve de twee genoemde, ontslaan Wij krachtens bijzondere volmacht van de onthoudigswet.

2. *De Quatertemperdagen door het jaar.*

3. *De bovengenoemde Vigiliatedagen, behalve wanneer zij op een Zondag vallen.*

4. *Alle Vrijdagen des jaars.*

Op al deze dagen zijn tot onthouding verplicht zij, die hun 7de jaar voleind hebben en niet om wettige reden ontslagen zijn. Zij mogen op die dagen geen *vleesch*, noch *jus uit vleesch* gebruiken; maar eieren, melk, boter, kaas en spijzen met dierlijk vet bereid, zijn op alle dagen des jaars, zelfs op Goeden Vrijdag, aan allen geoorloofd.

Ook werd nog vermeld:

VI. *Degenen, die op de Zaterdag in de veertigdaagsche Vasten, krachtens onze dispensatie vleesch of jus uit vleesch gebruiken, zullen op elk dier Zaterdag zevenmaal het Onze Vader en het Wees gegroet met de Twaalf Artikelen des Geloofs bidden, of met Paschen minstens 15 cent offeren.*

Gezondheidszorg

In een tiental nieuwsbrieven hebben we in de jaren 2016 en 2017 geschreven over dokters en ziekten waar we in vorige eeuwen in Alphen mee te maken hadden. Stichting Historisch Maasbommel heeft nu ook een uitgebreid artikel geschreven over de gezondheidszorg in Maasbommel. Daarbij komt ook Alphen ter sprake. Het artikel, geschreven door John Ridders is te vinden op de website hanzestadmaasbommel.info bij de knop Historie.

Zoekplaatje Wie wat waar?

Wie is deze meneer en wie is de kleine peuter aan zijn hand? Op de achtergrond zien we enkele watersnoodwoningen, maar waar is deze foto genomen? Ook de herkenning van de huizen of schuren kan ons al op het goede spoor brengen. We leggen het aan u voor en wachten uw tips af.

Oplossing zoekplaatje Chinezen

Bij ons vorige zoekplaatje kregen we al snel een enthousiaste reactie van Katinka Kerkhof. Zij herkende de wagen die verschillende jaren door de families De Leeuw voor de kinderen werd gemaakt. Harrie van Os (kapper) zorgde dat de snoetjes er chinees uitzagen. Daardoor en door de hoofddeksels is herkenning niet gemakkelijk, maar de drie meisjes bovenaan zijn Christine en Maria Kerkhof en helemaal rechts Bernadette de Leeuw. Bij de jongens zijn waarschijnlijk Walter en Twan de Leeuw. Wie goed kijkt ziet ook nog een hondje in het midden (van Jan de Leeuw). Hartelijk dank voor deze info!

Stichting Werkgroep Historisch Alphen aan de Maas

p/a Greffelingsestraat 23
6626 AN ALPHEN (Gld)

Elke donderdagavond in de Edohof
van 20.00 tot 22.00 uur

RegioBank NL45RBRB0918497752
KvK nr. 11069033

| Peer Witzel

| Ben van Dijk

| Adrie van Hoogstraten

| Johan de Jong

tel. 56 2195

tel. 56 1942

tel. 56 2425

tel. 56 1557

| email: wham@alphenaandemaas.com

| www.alphenaandemaas.com